

20090210438

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО

Врз основа на член 14 став (9) од Законот за нуспроизводи од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија" број 113/2007), министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесе

ПРАВИЛНИК ЗА ПОСЕБНИТЕ УСЛОВИ ВО ОДНОС НА ОБЈЕКТИТЕ, ТЕХНИЧКАТА ОПРЕМЕНОСТ, КАКО И ПОСТАПКИТЕ И УСЛОВИТЕ ЗА ВРШЕЊЕ НА СОО- ДВЕТНА ДЕЈНОСТ КОИ ТРЕБА ДА ГИ ИСПОЛНУВААТ ОЛЕОХЕМСКИТЕ ОБЈЕКТИ И ОБЈЕКТИТЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА БИОГАС И КОМПОСТ

Член 1

Предмет

Со овој правилник се пропишуваат посебните услови во однос на објектите, техничката опременост, постапките и условите за вршење на соодветна дејност кои треба да ги исполнуваат олеохемските објекти и објектите за производство на биогаз и компост.

Член 2

Олеохемски објекти за Категорија 2 материјали и Категорија 3 материјали

(1) Олеохемските објекти за Категорија 2 материјали треба да ги исполнат следните услови:

1) да се наменети за преработка на топени масти кои потекнуваат од материјалите од Категоријата 2, во согласност со стандардите за третман на топени масти;

2) да се воспостават и спроведат методи на мониторинг и контрола на критичните контролни точки, во зависност од процесот кој се користи;

3) да се води евиденција за податоците добиени во согласност со точката 1) од овој став, заради презентирање на Управата за ветеринарство.

(2) Олеохемските објекти за Категорија 3 материјали треба да ги исполнат следните услови:

1) да се наменети за преработка на топени масти, кои потекнуваат само од материјали од Категоријата 3 и да ги исполнуваат соодветните услови за олеохемски објект за Категорија 2 материјали;

2) да се воспостават и спроведат методи на мониторинг и контрола на критичните контролни точки, во зависност од процесот кој се користи;

3) да се води евиденција за податоците добиени во согласност со точката 1) од овој став, со цел презентирање на Управата за ветеринарство.

Член 3

Стандарди на обработка за дополнителна преработка на топената маст

За производство на деривати на масти од топени масти, кои потекнуваат од Категоријата 2 материјали можат да се користат следниве процеси:

- 1) трансестерификација или хидролиза на најмалку од 200 °С, под соодветен притисок, дваесет минути (глицерол, масна киселина и естери); или
- 2) сапунификација со NaOH 12М (глицерол и сапун):
  - а) кај групниот процес 95 °С, три часа; или
  - б) кај непрекинатиот процес на 140 °С 2 бари (2000 hPa), осум минути, или според истите услови утврдени во согласност со членот 33 од Законот за нуспроизводи од животинско потекло;
- 3) други процеси, одобрени како алтернативни методи од Управата за ветеринарство.

Член 4

Објекти за биогаз и компост

Објектите за биогаз и компост треба да ги исполнат следните услови:

- 1) специфичните услови за одобрување на објекти за биогаз и компост ;
- 2) во нив да се ракува и да се трансформираат животинските нуспроизводи во согласност со оперативните услови за објектите за биогаз и компост;
- 3) да се воспостават и спроведат методи на мониторинг и контрола на критичните контролни точки; и
- 4) да се обезбеди дека резидуите од дигестијата и компостот, каде што е соодветно, ги исполнуваат микробиолошките стандарди.

Член 5

Специфични услови за одобрување на објекти за биогаз

(1) Објектите за биогаз треба да се опремени со:

- 1) единица за пастеризација/хигиена, поставена така што во технолошкиот процес да не може да се заобиколи и која има:
  - а) опрема за следење на температурата во однос на времето;
  - б) опрема за регистрирање со која се врши постојано запишување на температурата; и
  - в) соодветен безбедносен систем за да се спречи незадоволителен термички третман;
- 2) соодветна опрема за чистење и дезинфекција на возилата и контејнерите при излегување од објектите за биогаз.

(2) Единицата за пастеризација/хигиена не е обавезна за објекти за биогаз кои единствено:

- 1) трансформираат само нуспроизводи од животинско потекло кои се подложни на метод на преработка 1;
- 2) Категорија 3 материјал кој подлежел на пастеризација/хигиенизација претходно; или
- 3) нуспроизводи од животинско потекло кои се користат како сурови материјали без преработка.

(3) Доколку објектот за биогаз е лоциран на место каде фармски животни се одледуваат и не го користи само шталското ѓубре добиено од тие животни, објектот треба да биде лоциран на адекватна дистанца од просторот каде животните се чувани, и треба да има комплетна физичка изолираност помеѓу објектот и тие животни и нивната добиоточна храна и простирка, со ограда кога е тоа неопходно.

Член 6

Специфични услови за одобрување на објекти за компост

(1) Објектите за компост треба да бидат опремени со:

1) затворен реактор за компост, поставен така во технолошкиот процес да не може да се заобиколи и кој има:

а) опрема за следење на температурата во однос на времето;

б) опрема за регистрирање со која се врши постојано запишување на температурата; и

в) соодветен безбедносен систем за да се спречи претераното затоплување;

2) соодветни капацитети за чистење и дезинфекција на возилата и контејнерите за транспорт на необработени животински нуспроизводи.

(2) Други типови на системи за компост може да бидат одобрени, доколку имаат:

1) имаат адекватни мерки за контрола на штетници;

2) се управат на начин кој овозможува материјалите во системот да ги постигнуваат бараните временски и температурни параметри, вклучително, кога е соодветно, континуиран мониторинг на параметрите;

в) ги исполнуваат сите други критериуми согласно Законто за нуспроизводи од животинско потекло и прописите донесени на основа на него.

(3) Доколку објектот за компост е лоциран на место каде фармски животни се одледуваат и не го користи само шталското ѓубре добиено од тие животни, објектот треба да биде лоциран на адекватна дистанца од просторот каде животните се чувани, и треба да има комплетна физичка изолираност помеѓу објектот и тие животни и нивната добиточна храна и простирка, со ограда кога е тоа неопходно.

Член 7

Лаборатории

Секој објект за биогаз и компост треба да поседува своја лабораторија, или да користи надворешна лабораторија. Лабораторијата треба да биде опремена за спроведување на неопходните анализи и да биде овластена од страна на Управата за ветеринарство.

Член 8

Оперативни услови за објекти за биогаз и компост

(1) Во фабрика за биогаз или компост можат да се преработуваат само следните нуспроизводи од животинско потекло:

1) материјали од Категоријата 2, доколку се користи методот за преработка 1 во фабрика за преработка од Категоријата 2;

2) ѓубриво и содржина на дигестивен тракт; и

3) материјал од Категоријата 3.

Добиените остатоците од материјалите при преработка на Категорија 1 материјал може да се трансформираат во објекти за биогаз, обезбедувајќи дека преработката е изведена согласно алтернативен метод. Производството на биогаз е дел од алтернативен метод и добиениот материјал е одстранет согласно условите кои се одобрени за алтернативниот метод.

(2) Нуспроизводи, наведени во ставот (1) од овој член, треба да се преработат колку што е можно поскоро по нивното пристигнување. Тие треба правилно да се складираат до нивната обработка.

(3) Контејнерите, сандаците и возилата кои се користат за транспортирање на непреработените материјали треба да се исчистат во за тоа наменет простор. Овој простор треба да биде лоциран или проектиран да се спречи ризикот од контаминирање на обработените производи.

(4) Во објектот треба да се преземаат систематски превентивни мерки против птици, глодачи, инсекти и други штетници. За оваа цел треба да се применува документирана програма за контрола на штетници.

(5) Во објектот треба да се воспостави и да се документираат постапките за чистење на сите делови на објектот. Истиот треба да има соодветна опрема и средства за чистење.

(6) Хигиенската контрола треба да вклучува и редовни инспекции на средината и опремата. Инспекциските распореди и резултати треба да бидат документирани.

(7) Уредите и опремата треба да се одржуваат во добра состојба, а мерната опрема треба редовно да се калибрира.

(8) Резидуите од процесот треба да се обработат и складираат во објектот на начин кој оневозможува повторната контаминација.

Член 9

Стандарди на преработка

(1) Категоријата 3 материјалите, кои се користат како суровини во фабрика за биогаз опремена со единица за пастеризација/хигиена, треба да подлежат на следниве основни услови:

- 1) максимална величина на парчињата пред да влезат во единицата да е 12 мм;
- 2) минимална температура на сите материјали во единицината да е 70 °C; и
- 3) минимално време во единицата без прекини да е 60 минути.

(2) Категорија 3 млеко, колострум и производи од млеко може да се користат без пастеризација/хигиенизација како сиров материјал во објектите за биогаз, доколку Управата за ветеринарство, преку официјалниот ветеринар не констатира дека не представуваат ризик за пренос на сериозни заразни болести.

(3) Категоријата 3 материјалите, кои се користат во објектите за компост, треба да подлежат на следниве основни услови:

- 1) максимална величина на парчињата пред да влезат во реакторот за компост да е 12 мм;
- 2) минимална температура на сите материјали во реакторот да е 70 °C; и
- 3) минимално време во реакторот на 70 °C (за сите материјали) да е 60 минути.

(4) Управата за ветеринарство може да одобри употреба на друг стандардизиран процес доколку барателот демонстрира такви параметри кои обезбедуваат минимизирање на биолошкиот ризик. Демонстрирањето треба да вклучува и валидација, која треба да се изведе согласно следново:

1) идентификација и анализа на можните ризици, вклучително и влијанието на влезните материјали, да е засновано на комплетна дефиниција на условите на преработка.

2) оценка на ризик, која евалуира како специфичните услови на преработка наведени во подточка а) од овој став се постигнати во пракса под нормални и атипични ситуации.

3) валидација на одредените процеси со мерење на намалувањето на видливоста/инфективноста на:

(а) внатрешните индикатор организми во текот на процесот, кога индикаторот е:

- постојано присутен во сировиот материјал во голем број;
- не помалку резистентен на топлота од аспект на леталните ефекти на третманот, но исто сигнификантно не повеќе резистентен одколку патогени за кои се користи како индикатор во текот на мониторингот;

- релативно лесно да се квантифицива и релативно лесно да се идентификува и потврди; или

(б) добро одреден тест организам или вирус, во текот на експозицијата, воведен во соодветно тело за тестирање во почетниот материјал.

4) валидација на одредениот процес наведен во подточка (в) од овој став треба да демонстрира дека процесот ги погинува следните вкупни намалувања на ризикот:

(а) за термички и хемиски процеси со:

- намалување на $5 \log_{10}$ за *Enterococcus faecalis* или *Salmonella Senftenberg* (775W, H2S negative);

- намалување на инфективноста на терморезистентни вируси како Parvovirus со најмалку $3 \log_{10}$, каде тие се идентификувани како релевантна опасност; и

(б) во однос на хемиски процеси, со:

- намалување на резистентни паразити како јајца на *Ascaris* sp. со најмалку 99,9 % ($3 \log_{10}$) од видливите стадиуми;

5) мерки кои обезбедуваат континуиран мониторинг и надзор на релевантните процесни параметри одредени во контролните програми кога објектот работи.

(5) Детали на релевантните процесни параметри кои се користат во објектите за биогаз или компост како и други критични точки треба да бидат запишани и одржани од сопственикот, операторот или негови претставници и Управата за ветеринарство може да спроведе мониторинг на работењето на објектот. На барање на Управата за ветеринарство евиденцијата треба да биде достапна.

(6) Информациите во однос на процесите кои се одобрени треба да бидат достапни на барање на Управата за ветеринарство.

(7) Управата за ветеринарство може да дозволи да се користат други стандарди за преработка, доколку се гарантира подеднаков ефект во однос на намалувањето на патогените агенси, или доколку како суровина на нуспроизводи од животинско потекло се користат единствено помии наменети за објекти за биогаз или компост.

(8) Кога ѓубрето, содржината на дигестивниот тракт, млекото и колострумот се единствени материјали од животинско потекло кои се третираат во објектот за биогаз или компост, Управата за ветеринарство може да дозволи употреба на специфични критериуми, кои се разликуваат од оние во правилникот, под услов доколку:

1) не смета дека тие материјали представуваат ризик за ширење на сериозни заразни болести;

2) смета дека резидуите од процесот на дигестија и компост се непреработени материјали.

Член 10

Резидуи од процесот на дигестија и компост

(1) Репрезентативни мостри од резидуи од процесот на дигестија или компост, кои се земени во текот или непосредно по преработката во објектите за биогаз или компост, треба да ги исполнуваат следните стандарди:

1) *Escherichia coli*: $n = 5$, $c = 1$, $m = 1\ 000$, $M = 5\ 000$ in 1 g; или

2) *Enterobacteriaceae*: $n = 5$, $c = 2$, $m = 10$, $M = 300$ во 1 гр. и

репрезентативни мостри од резидуи од процесот на дигестија или компост, кои се земени во текот или повлекување до складиштата во објектите за биогаз или компост, треба да ги исполнуваат следните стандарди:

3) *Salmonella*: отсутност во 25 гр: $n = 5$, $c = 0$, $m = 0$, $M = 0$

каде:

n = број на мостри кои треба да се тестираат;

m = праг на вредноста за бројот на бактерии, резултатот се смета задоволителен доколку бројот на бактерии во сите мостри не го надминува M ;

M = максимална вредност на бројот на бактерии; резултатот се смета задоволителен доколку бројот на бактерии во една или повеќе мостри е еднаков на M или е поголем; и

c = бројот на бактерии во мострите, чиј број може да биде меѓу m и M , мострата сепак се смета прифатлива доколку бројот на бактерии во другите мостри е m или помал.

(2) Резидуите од процесот на дигестија или компостот, кои не ги исполнуваат наведените барања, треба повторно да се преработат, и во случај на *Salmonella* манипулираат и отстранат во согласност со инструкциите на официјалниот ветеринар.

Член 11

Влегување во сила

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 11-12212/11
29 јануари 2009 година
Скопје

Министер,
Ацо Спасеноски, с.р.